

Handläggare
Emmy Martinsson
Telefon: 08-508 24 002

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd

Stockholms stads handlingsplan för god vattenstatus

- Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr 000253/2014

Förvaltningens förslag till beslut

1. Skärholmens stadsdelsnämnd beslutar att godkänna förvaltningens svar på remissen och skicka svaret till stadsmiljöroteln.
2. Omedelbar justering av ärendet.

Kerstin Sandström
Stadsdelsdirektör

Sophie Dahlberg
tf Avdelningschef

Sammanfattning

I budgeten 2012 gav kommunfullmäktige miljö- och hälsoskyddsnämnden i uppdrag att uppdatera Stockholms stads vattenprogram och anpassa det efter Vattenmyndighetens nya miljö kvalitetsnormer. Stadens vattenprogram har omvandlas till en handlingsplan som ska leda fram till målet att samtliga vattenförekomster uppnår god ekologisk och kemisk status till år 2021. Handlingsplanen har ett tydligt fokus på vattenkvaliteten. Detta medför att mål och åtgärder gällande rekreation och friluftsliv som tidigare fanns i vattenprogrammet utgår i den nya handlingsplanen. Dessa frågor kommer istället att hanteras av berörda förvaltningar; miljöförvaltningen, idrottsförvaltningen och stadsbyggnadskontoret. Det är positivt att vattenprogrammet omvandlas till ett åtgärdsprogram där de faktiska åtgärderna är i fokus.

Bakgrund

Stockholms nuvarande vattenprogram gäller för perioden 2006-2015, och omfattar alla stadens sjöar, vattendrag, Mälarvikar, kustvatten och grundvatten. Programmet godkändes av kommunfullmäktige 2006. Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns beslut från 2009 om miljö kvalitetsnormer och åtgärdsprogram innebär bland annat att kommunerna har getts större skyldigheter att följa upp att miljö kvalitetsnormerna följs. Detta har lett till att Stockholms stads vattenprogram behöver uppdateras. I budgeten 2012 gav kommunfullmäktige miljö- och hälsoskyddsnämnden i uppdrag att göra detta. Stadens vattenprogram har omvandlas till en handlingsplan som ska leda fram till att samtliga vattenförekomster uppnår god ekologisk och kemisk status senast år 2021.

Ärendet

Sveriges förvaltning av vattenförekomster är baserad på EUs vattendirektiv (2000/63/EG) och bedrivs i 5 områden. Stockholm tillhör vattenförvaltningen för Norra Östersjön. Förvaltningens arbete planeras i sexåriga cykler. Nästa cykel pågår mellan 2015-2021. Stockholms stad behöver anpassa sitt nuvarande vattenprogram efter de miljö kvalitetsnormer och åtgärdsprogram som vattenmyndigheten för Norra Östersjön beslutade om 2009. Kommunerna är skyldiga att miljö kvalitetsnormerna följs. Handlingsplanen har två syften:

1. Ange hur stadens vattenarbete ska utvecklas så att ett tydligt fokus på operativa åtgärder nås
2. Ange hur vattenprogrammet ska anpassas till vattenförvaltningsarbetet

I Stockholms stads miljöprogram 2012-2015 finns ett delmål som rör stadens vattenstatus, delmål 4.6, Vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag ska förbättras. Det nya föreslagna målet för stadens vattenarbete genom den nya handlingsplanen lyder: Stockholms sjöar, kustvatten och vattendrag ska uppnå en god vattenstatus, vilket innefattar god ekologisk och kemisk status till år 2021.

För att målet ska nås ska delmål formuleras. Målen ska anges i verksamhetsplaneringen och i det interna ledningssystemet (ILS), tillsammans med åtaganden och aktiviteter. Stadsledningskontoret tilldelas ansvaret för uppföljningen av stadens övergripande program.

Mer komplexa ansvarsfrågor kan behöva klargöras under ledning av kommunstyrelsen. Samarbetet mellan olika myndigheter behöver även det förtydligas. Samordning över administrativa och regionala gränser är nödvändiga då vatten i enlighet med EUs vattendirektiv ska förvaltas inom sina avrinningsområden.

Handlingsplanen har ett tydligt fokus på vattenkvaliteten. Detta medför att tidigare mål och åtgärder gällande rekreation och friluftsliv utgår i den nya handlingsplanen. Dessa frågor kommer istället att hanteras av berörda förvaltningar; miljöförvaltningen, idrottsförvaltningen och stadsbyggnadskontoret.

Implementeringen av handlingsplanen kommer att medföra stora kostnader för staden. I budget för arbetet behövs medel för övervakning och åtgärder för att minska påverkan på den ekologiska och kemiska statusen i vattenförekomster, medel för sjörestaurering samt medel för att kunna följa upp och utvärdera projektet. I handlingsplanen föreslås en gemensam budget för vattenarbetet och att en eventuell budgetförstärkning bör ske genom att en central medelsreserv för vattenändamål inrättas. Det kommer också att behövas utökade personella resurser för att uppdraget ska bli lyckat.

Lokala åtgärdsprogram och är en central del av handlingsplanen. De är en del av det operativa arbetet för att nå en god vattenstatus. Programmen ska utgöra underlag för styrgruppens beslut om prioritering av åtgärder och beräkning av kostnader. Ansvar för att ta fram lokala åtgärdsprogram föreslås ligga på miljö- och hälsoskyddsnämnden tillsammans med Stockholm Vatten.

Idag finns i Stockholms stads område 10 vattenförekomster. Dessa kan komma att öka till 23 stycken. Detta kan leda till att 23 lokala åtgärdsprogram kan komma att bli aktuella att arbetas fram. Av de idag 10 fastställda vattenförekomsterna uppnås inte miljö kvalitetsnormen god ekologisk status i sju stycken och i fyra stycken uppnås inte god kemisk status.

Det är först i arbetet med de lokala åtgärdsprogrammen som vattenarbetet kan konkretiseras på en sådan nivå att operativa åtgärder kan identifieras och kostnader för att nå en god vattenstatus kan beräknas. De lokala åtgärdsprogrammen ska utgöra underlag för beslut om prioritering av åtgärder och beräkningar av kostnader. I handlingsplanen föreslår en processmodell för hur de lokala åtgärdsprogrammen ska arbetas fram.

Bedömning av vilken ekologisk respektive kemisk status en vattenförekomst har, bedöms i olika klasser. Generellt finns det idag brister i underlagen för den nuvarande statusklassningen. Exempelvis har den kemiska statusen klassats som god om underlag från vattenförekomsten saknats. Detta kan innebära att fler vattenförekomster klassificeras som att de inte uppnår kemisk status vid skärpta kvalitetskrav. Detta utan att vattenstatus i realiteten har försämrats.

I Skärholmen berörs Sättraån och Skärholmsbäcken av handlingsplanen. Dock får de lägre prioritet vad gäller åtgärder då de inte har vattenföring året om.

En ny dagvattenstrategi kommer att arbetas fram under 2014. Syftet med den nya strategin är att dagvattenhanteringen i staden ska vara hållbar. Enligt Vattenmyndighetens åtgärdsprogram, anges att kommunen behöver utveckla sin planläggning och prövning så att miljökvalitetsnormerna för vatten uppnås och inte överträds.

När det gäller tillsyn med stöd av miljöbalken är verksamhetsutövare skyldiga att ha god kännedom om vilken påverkan den specifika verksamheten har på miljön. I staden är det miljö- och hälsoskydds nämnden som ansvarar för uppgiften som tillsynsmyndighet enligt miljöbalken. Staten ansvarar inför EU för att erforderlig miljöövervakning utförs. Staten har dock inte avsatt medel i den utsträckning som behövs för att veta sig den ekologiska eller kemiska statusen i vattenområden ska kunna fastställas på ett korrekt sätt. Stockholm stad utför därför egna mätningar för att få de underlag som behövs.

De två största miljöproblemen i Stockholms sjöar, kustvatten och vattendrag är övergödning och miljögifter. Alla stadens vattenområden påverkas mer eller mindre av att de ligger i ett storstadsområde. Något som handlingsplanen kommer ta hänsyn till är hur klimatförändringarnas påverkan på vattenkvaliteten. Aktiviteter för att ta fram uppdaterad sammanställning över förväntade klimateffekter i Stockholms vattenförekomster, baserat på Vattenmyndighetens kunskapsunderlag, ska genomföras.

Flera administrativa anpassningar föreslås för att säkerställa kvaliteten på arbetet av vattenfrågorna. Exempelvis framtagande av GIS-kartor (geografiska informationssystem kartor) för att se aktuell vattenstatus på Miljöbarometern, stadens webbaserade verktyg för vattenprogrammet.

Ärendets beredning

Ärendet är berett av avdelningen för stadsutveckling.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Det är positivt att vattenprogrammet omvandlas till ett åtgärdsprogram där de faktiska åtgärderna är i fokus. Exempelvis är den processmodell över hur lokala åtgärdsprogrammen ska arbetas fram tydlig, och kan underlätta det operativa arbetet.

Förvaltningen anser att det är positivt att inrätta en gemensam budget för stadens vattenarbete. Det är dock viktigt att lokala åtgärdsprogram tas fram där kostnaderna för åtgärder och andra insatser framgår.

För att arbetet ska få effekt är det viktigt att bedömningarna av ekologisk och kemisk status blir tydligare. Att det som tidigare angetts att en vattenförekomst har statusen ”god” när uppgifter om statusen saknats är inte bra.

I den nuvarande styrgruppen för vattenfrågorna finns Skärholmens stadsdelsförvaltning med som representant för stadsdelsförvaltningarna. Stadsdelarnas representation i styrgruppen nämns inte i den nya handlingsplanen. Skärholmens stadsdelsförvaltning tycker att det är viktigt att stadsdelarna representeras på något sätt i styrgruppen då vattenförekomsterna berör deras invånare, även om de inte har tilldelats specifika ansvarsområden i programmet.

Att alla stockholmare kan följa vattenarbetet via webben är viktigt för förståelsen och implementering av miljöarbetet. Därför är förbättringarna av miljöbarometern bra.

Bilagor

1. Stockholms stads handlingsplan för god vattenstatus